



22 ספטמבר, 2004

## דחוף מאוד!

לכבוד  
גב' רונית תירוש  
מנכ"לית משרד החינוך  
משרד החינוך  
ירושלים  
ובאמצעות פקס.

שלום רב,

### הנדון: צו הסגירה נגד "בית הספר יאפא הערבי הדמוקרטי"

הריני לפנות אליך, בעניין צו הסגירה שהוצאת נגד בית הספר יאפא הערבי דמוקרטי, וכמענה למכתבך מיום 31.8.2004, והכל כפי שיפורט להלן:

1. בית הספר הנדון, נפתח עם תחילת שנת הלימודים, ממש ביום הראשון לספטמבר 2004, ומונה כ- 150 תלמידים. פתיחתו המהירה של בית הספר נבעה ממספר גורמים, אשר מסתכמים באי שביעות רצונם של תלמידים, הורים, מורים, ומנהלת, מתפקודו של בית הספר הקודם – בית הספר האורתודוקסי "מר מיכאל". פיטורי המנהלת שם, גב' מארי קופטי, הביא להתפטרותם של מורים, ולהוצאת חלק גדול מהתלמידים על-ידי הוריהם.
2. המנהלת, המורים והורי הילדים, יחד עם האגודה למען ערביי יפו, התארגנו במהירות ופעלו לפתיחת בית ספר חילופי, אשר יפעל ויתנהל לפי ערכי זכויות אדם וערכים דמוקרטיים לצד תוכנית הלימודים מטעם משרד החינוך. לבית הספר נבחר ועד הורים, המשמש כשותף מרכזי בקבלת ההחלטות יחד עם הנהלת בית הספר, מתוך ראייה כי שותפות זו תורמת באופן החיובי ביותר לציבור התלמידים וכן להצלחת בית הספר.
3. ביום 12.9.2004, הגישה האגודה למען ערביי יפו יחד עם מנהלת בית הספר, גב' מארי קופטי, בקשה לקבלת רשיון לבית הספר, המופנית למנהלת אגף בכיר בחינוך לא רשמי, גב' לבנה אברמוביץ, ובה פירוט לנסיבות שמנעו הגשת בקשה זו במועד מוקדם יותר, נסיבות שלא היו בשליטתם של התלמידים, הוריהם, המורים והמנהלת. בקשה זו עוד כללה פירוט אודות תוכנית הלימודים שתופעל בבית הספר, צוות המורים והכשרתם, המנהלת והכשרתה, וכן מספר התלמידים והכתות בבית הספר.
4. כל הנתונים המפורטים בבקשה לקבלת הרשיון, מוכיחים כי סיכויי של בית הספר הצליח, לפעול ולתפקד ברמה נאותה, הם גבוהים מאוד. עוד ברור מאותם נתונים, כי בית הספר עומד בכל הסטנדרטים והמבחנים הדרושים לשם קבלת רשיון לבית ספר,

ובמיוחד אלו הקבועים בסעיף 9 לחוק פיקוח על בתי ספר, תשכ"ט – 1969 (להלן: חוק הפיקוח).

5. מטרתו העיקרית של חוק הפיקוח היא להבטיח, אי הפעלת מוסדות חינוך במדינה שלא עומדים בתנאים הקבועים בחוק, והמיועדים לשמירת והבטחת זכותם של כלל התלמידים במדינה, כי יקבלו חינוך ברמה נאותה ומספקת, בכל מוסדות החינוך, יהיו אשר יהיו.

6. תכלית חקיקה זו, ולא הדרישה לקבלת רשיון בטרם פתיחת בית הספר, והקבועה בסעיף 3 בחוק הפיקוח, הם עיקר עיקרו של חוק הפיקוח. לאור זאת, קבעה הפסיקה כי כאשר ענה בית ספר על שאר התנאים הקבועים בחוק הפיקוח, לא תסכל את קיומו העובדה שטרם קיבל רשיון.

7. יתרה מזו, הפסיקה אף מתחה ביקורת על הדרישה כי לא יפתח בית הספר בטרם העניק משרד החינוך רשיון כאמור, והיא קבעה כי דרישה זו אינה מסתדרת עם שאר הדרישות הקבועות בחוק הפיקוח, ושעל מבקש הבקשה לעמוד בהם. להלן, דברים מאותה ביקורת:

"מתוך מהות העניין של הגשת בקשה לפתיחת בית ספר מתברר שעל המבקש גם לנקוט צעדים מעשיים בכיוון המבוקש על ידיו. עליו לברר את מספר התלמידים הפוטנציאליים, עליו לנקוט בצעדים אירגוניים ובין אלה גם התקשרות אפשרית עם מורים. ספק בעיני אם ניתן להגיש בקשה שתעמוד בכל דרישות חוק הפיקוח ללא נקיטה בצעדים אלה. המחשבה כאלו ניתן למלא טפסי בקשה ולאחר מכן להמתין בסבלנות ולא לנקוט בצעד ממשי כלשהו עד לקבלת תשובה סופית של הרשות המוסמכת במשרד החינוך נראית לי, בשלב הנוכחי, פשטנית מדי. בנסיבות אלה לא ניתן לומר, שפעילות העותרת בכיוון מימוש שאיפתה להקמת בית ספר היתה שלא במקום."

בש"א 938/02 העמותה למען הקמת בי"ס דמוקרטי בז"י (ע"ר) נ' רונית תירוש, מנכ"ל

משרד החינוך [פדאור (לא פורסם) 02 (5) 613]

8. לצד מטרתו העיקרית של חוק הפיקוח, עומדת זכות יסוד נעלית בחשיבות, והינה זכותם של הורים וילדים לחופש הבחירה בחינוך. על חשיבותה של זכות זו, נאמר:

"זכותם של הורים לגדל ולחנך את ילדיהם כראות עיניהם היא זכות חוקתית יסודית, זכות טבעית הטבועה ועולה מן הקשר בין הורים לצאצאיהם. המסגרת המשפחתית אינה עומדת בצד המערכת החוקתית, אלא היא חלק אינטגרלי ממנה. במסגרת היחידה המשפחתית נתונות להורים זכויות המוכרות על-ידי המשפט החוקתי והמוגנות על-ידי... זכות זו באה לידי בטוי בפרטיות ובאוטונומיה של המשפחה: ההורים אוטונומיים בקבלת החלטות בכל הנוגע לילדיהם - חינוך, דרך חיים, מקום מגורים וכדומה, והתערבות החברה והמדינה בהחלטות אלה היא בבחינת חריג שיש ליתן טעם להצדיקו (ראה ע"א 577/83 [5] הנ"ל, בעמ' 468, 485)."

ע"א 2266/93 פלוני נ' פלוני, פ"ד מט (1) 221, 235-236

על הזכות לבחירה בחינוך, ראי גם:

בג"צ 4363/00 ועד פוריה עלית על-ידי היושב-ראש איתן רון נ' שר החינוך, פ"ד נו (4) 203, 221

9. מעמדה החוקתי של זכות ההורים לבחור בחינוך לילדיהם, מחייב נקיטת משנה זהירות, בטרם קבלת כל החלטה אשר יש בה כדי לפגוע בזכות זו, וכי רק במקרים חריגים, וכאשר עומדים מנגד שיקולים כבדי משקל, ניתן להגביל זכות זו. כך לדוגמה, השיקול של אי מתן חינוך ברמה הנאותה, אינו מהווה כשלעצמו עילה לפגיעה בזכות זו, וכי רק במקרים בהם מדובר בפגיעה חריפה וחמורה בזכות למתן חינוך ברמה נאותה, ניתן להגביל את זכות הבחירה בחינוך. וכך קבע בית המשפט בפרשת "בית הספר עתיד":

"סיכומו של דבר הוא, שמקבל אני כי קיימת פגיעה מסוימת בחינוכם של הילדים הלומדים בבית הספר וכי ההחלטה על סגירתו של בית הספר נתקבלה בתום לב, בעקבות תהליך ממושך של מעקב ובדיקה ומתוך מחשב שעדיף, מבחינת האינטרסים של הילדים הלומדים בו, כי ילמדו במוסדות אחרים, אשר עומדים בדרישות של משרד החינוך, ברם, השיקול המרכזי, שלא ניתן לו משקל נכון וראוי, הוא האוטונומיה של ההורים באשר להחלטות הנוגעות לילדיהם, ובמקרה זה לגבי חינוכם. אילו מדובר היה בפגיעה קשה וחמורה בחינוכם של הילדים, היה מקום לדחות את העתירה. אולם משהגענו למסקנה שאין מדובר בפגיעה כאמור, נותרת על כנה ההנחה כי ההורים הם שיוזעים, יותר מכל אחר, מה טוב לילדיהם." (ההדגשה לא במקור)

עת"מ 1294/01 בית הספר עתיד נ' משרד החינוך (פדאור (לא פורסם) 01 (3) 444)

10. כאמור, צו הסגירה שהוצא נגד בית הספר "יאפא" נבע מהיעדר רשיון, ולא בשל אי עמידת בית הספר בדרישות פדגוגיות או בתנאים למתן חינוך ברמה נאותה. מעשה זה מפר ופוגע בצורה החריפה ביותר בזכותם של ההורים וילדיהם לאוטונומיה וחופש בחירה בחינוך. פגיעה זו הינה בלתי סבירה ובלתי מידתית, ואינה עומדת במבחן הביקורת המשפטית.

11. יתרה מזו, פגיעה כאמור נעשתה ללא כל הליך הוגן, ומבלי שניתנה זכות טיעון בטרם הוצאת הצו. אי מתן זכות טיעון במקרה בו עסקינן, מהווה הפרה בוטה לכללי הצדק הטבעי, וזאת במיוחד לאור אופיה החוקתי של הזכות הנפגעת.

12. לא זו אף זו, הוצאת צו הסגירה תפגע בזכותם של התלמידים לחינוך. כידוע, שנת הלימודים כבר החלה, ובמסגרת בית הספר "יאפא" לומדים היום כ- 150 תלמידים, סגירת בית הספר משמעה הוצאת תלמידים אלו מכל מסגרת חינוכית, שכן, ולאור הנסיבות שנוצרו, לא יהיה לאותם תלמידים לאן ללכת.

לאור כל האמור, נבקשכם לבטל את צו הסגירה שהוצא נגד בית הספר "יאפא", וכן לפעול לשם מתן רשיון בית ספר. את תשובתכם, נבקש תוך 7 ימים מיום מכתבנו זה, על מנת לייתר כל פניה מצדנו לערכאות המשפטיות.

לטיפולכם המסור, אודה.

בכבוד רב,

גדיר ניקולא, עו"ד

העתק:

מר מני מזוז, היועץ המשפטי לממשלה